

Torah from Around the World

De Eeuwige zei tegen Mosjé: 'Vrees niet' (Bemidbar/Numeri 21:34). Desondanks staat er in Misjlé/Spreuken 28:14: „Gelukkig is de man die altijd vreest”. Het is een kwaliteit van de rechtvaardigen dat zij, hoewel de Eeuwige hen geruststelt, ze toch nooit hun vrees voor Hem achter zich laten.

Tanchoema B, Choekat, 65b

Sjabbat 25 januari 2020 / 28 Tewet 5780, Waéra, Sjemot/Exodus 6:2 - 9:35

Tanach blz. 118 - 126

Haftara: Jechezkeel 28:25 - 29:21

Tanach blz. 1096 - 1098

vertaler: Jochanan Belinfante

Commentaar: *prof. dr. Judith Hauptman was hoogleraar Talmoed en Rabbijnse Cultuur aan het Jewish Theological Seminar, New York.*

Oorspronkelijke Engelse tekst: <http://www.jtsa.edu/a-study-in-redemption>

Een les in verlossing

De sidra van deze week, Waéra, beschrijft de gebeurtenissen die leiden tot de Exodus. Hij opent met Gods verklaring tegenover Mosjé dat Hij de Jisraëlieten uit Egypte zal halen en brengen naar het land dat Hij beloofde aan Awraham, Jitschak en Jaäkov (Sjemot/Exodus 6:2-4). Als eerste stap stuurt God Mosjé naar de Farao om hem te vragen de Jisraëlietische slaven vrij te laten. Het volgende gedeelte vertelt met veel details over Mosjé's afstamming.

(Sjemot 6:13-2). Mosjé zegt vervolgens tot God dat de Farao niet naar hem zal luisteren omdat hij „moeilijk uit zijn woorden komt” (Sjemot 6:30). God vertelt Mosjé dat Aharon zijn woordvoerder zal zijn (Sjemot 7:1-2). God voegt daar aan toe dat als de Farao om een teken vraagt, Mosjé tegen Aharon moet zeggen: „Neem je staf en gooi die voor de Farao op de grond.” Dan zal die, zegt God, in een slang veranderen (Sjemot 7:9). De Tora verhaalt verder dat, terwijl Mosjé en Aharon met succes Gods opdrachten uitvoerden, de Egyptische tovenaars in staat waren hun daden te evenaren. De Farao is sceptisch en stuurt de twee broers weg. Dan geeft God Mosjé de opdracht om 's ochtends voor de Egyptische machthebber te verschijnen, wanneer hij naar de Nijl gaat. Mosjé moet dan diezelfde staf nemen die tot slang veranderd was en er het water van de Nijl mee aanraken. Dan zal dat, zegt God, in bloed veranderen (Sjemot 7:17,18). Deze aaneenschakeling van gebeurtenissen vormt de eerste van de tien plagen. De rest van de sidra beschrijft de volgende zes bestraffingen: een woeste aanval van kikkers, insecten, wilde dieren, pest, steenpuisten en hagel.

Op dit moment zullen sommigen van jullie verward op je hoofd krabben. Als je de Tora-voorlezing van de vorige week hebt gevolgd, heb je waarschijnlijk het gevoel dat de sidra van deze week, in de bewoording van Yogi Berra, „weer een déjà vu” is. De vorige week, in sidra Sjemot, lazen wij een verslag van Mosjé's afkomst, van Gods belofte dat Hij het volk uit Egypte zou verlossen, van een staf die tot een slang werd en water tot bloed, over het spraakgebrek van Mosjé, en over hoe God Aharon als woordvoerder voor Mosjé aanstelde. Al die onderwerpen verschijnen ook in de sidra van deze week.

Hoe moeten wij de verbluffende overeenkomsten van de twee Tora-gedeelten opvatten? Mosjé Greenberg, de grote bijbelwetenschapper, onderkent dat er sprake is van overtuiging, maar beweert dat er een reden voor is. Doordat dezelfde reeks gebeurtenissen zowel voorafgaat aan als volgt op de openingstoespraak van de sidra van deze week, trekt deze onze aandacht er naar toe en benadrukt die. En er is een goede reden voor. Het is, zegt Greenberg, een van de meest majestueuze passages van de hele Tora.

De toespraak begint met God die Zijn naam noemt: „Ik ben Adonai,” wat in het Oude Nabije Oosten een term is voor macht. Hij vervolgt met een reeks van zeven werkwoorden, allemaal in de eerste persoon toekomstende tijd: „Ik **zal** de last die de Egyptenaren jullie opleggen van je **afnemen** (*we-hotsétie*), ik **zal** jullie uit je slavenbestaan **bevrijden** (*we-hitsaltie*). Met opgeheven arm **zal** ik jullie **verlossen** (*we-ga'altie*) en de Egyptenaren zwaar straffen. Ik **zal** jullie **aannemen** (*we-lakachtie*) als mijn volk, en ik **zal zijn** jullie God (*we-hajjetie*) die jullie naar het land **zal brengen** (*we-héwétie*) dat ik onder ede aan Awraham, Jitschak en Jaäkov beloofd heb te geven (*we-natatis*) als bezit” (Sjemot 6:6-8). Gods spreken eindigt net zoals

ze begon, met de woorden: „Ik ben Adonai.” Deze *inclusio* (insluiting), merkt Greenberg verder nog op, markeert het als een zelfstandig tekstgedeelte.

Met deze zeven werkwoorden (niet alleen de vier die samenhangen met de vier wijnglazen van Pesach), vernieuwt God voor de Jisraëlieten in Egypte het Verbond dat Hij sloot met de aartsvaders. God verklaart dat Hij hen wil bevrijden uit de slavernij, een „echtelijke relatie” met hen wil aangaan, die zich kenmerkt door zorg en bescherming, en hen wil brengen naar het Beloofde Land. De commentatoren wijzen erop dat de werkwoorden l-k-ch en h-i-h (de werkwoorden nummer vier en vijf hierboven) in de Tenach gebruikt worden in verband met het huwelijk. Als tegenprestatie voor Gods bewijzen van goedgunstigheid, wordt van de Jisraëlieten verwacht dat zij erkennen dat het God is die deze heldedaden voor hen verrichtte, wat inhoudt dat zij alleen Hem aanbidden. Later, op de Sinaï, zal God hen vragen veel verschillende mitswot te vervullen. Hier, in Waéra, wordt hen slechts gevraagd om trouw te betonen in de relatie. Dus de reden voor de herhaling van zoveel gebeurtenissen in twee opeenvolgende Tora-gedeelten is dat het ons dwingt dieper na te denken over de aard van de relatie tussen God en het joodse volk. Zoals deze tekst duidelijk aangeeft, is die er een van wederkerigheid en toewijding.